

ти завдання навчання; керувати навчальним процесом у співпраці, повазі та довірі усіх співучасників навчального процесу; здійснювати самоаналіз дій усіх співучасників навчального процесу; здійснювати пропаганду та розповсюдження освітніх послуг; створювати єдине інформаційне поле для виробників і користувачів освітніх послуг, їх постійної взаємодії.

Література

1. Дмитренко Г.А. Цільове управління: оцінка результуючої діяльності учнів та педагогів / Г.А. Дмитренко, В.В. Олійник, О.Л. Андрієва. – К. : УПКККО, 1996.
2. Кадемія М.Ю. Менеджмент в управлінні педагогічним колективом / М.Ю. Кадемія, М.П. Свіржевський. – Вінниця, 2004. – С. 42.
3. Одерій Л.П. Менеджмент якості вищої освіти: методи і механізм / Л.П. Одерій. – К. : ІСДО, 1995. – С. 5.
4. Олійник В.В. Наукові основи управління підвищення кваліфікації педагогічних працівників профтехосвіти: монографія / В.В. Олійник. – К. : Міленіум, 2003. – 594 с.
5. Управление развитием школы : пособие для руководителей образовательных учреждений / под ред. М.М. Тютюнника, В.С. Лазарева. – М. : Новая школа, 1995. – 464 с.

КАРАКАТСАНІС Т.В.

ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ В ІНШОМОВНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖІВ

На сучасному інформаційному етапі розвитку суспільства студенти та викладачі іноземних мов мають змогу спілкуватися з колегами з усього світу, переглядати автентичні відеоматеріали, брати участь у відеоконференціях та семінарах, що проводять зарубіжні методисти, дистанційно навчатися за кордоном. Це, в свою чергу, вимагає від них уміння розуміти аудитивно-зорову інформацію. Це вміння є невід'ємною складовою іншомовної комунікативної компетенції, про важливість оволодіння якою йдеться у Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти, Національній доктрині розвитку освіти України. Незважаючи на велику кількість теоретичних праць, спрямованих на вирішення цієї проблеми (М.В. Ляховицький [2], Н.І. Бичкова [1], В.І. Писаренко [4], Т.О. Яхнюк [6], S. Stempleski [8], J. Lonergan [7]), власний досвід викладання іноземної мови в коледжі, результати опитування студентів і молодих викладачів іноземної мови свідчать про те, що ті та інші стикаються із значними труднощами при роботі з автентичними відеоресурсами. Однією з причин цього, на нашу думку, є відсутність систематичності в роботі з відеоматеріалами під час іншомовної підготовки студентів. Це зумовлено тим, що критерії відбору відеоматеріалів та завдання для роботи з ними в процесі навчання іноземної мови студентів коледжів розроблені недостатньо. До того ж не всі викладачі приділяють увагу постійному оновленню відеотеки для підтримання інтересу у студентів, коригуванню роботи з відеоматеріалами, відстежуючи ефективність їх використання при роботі з певними групами студентів коледжів; мало слідкують за тим, щоб матеріал, з яким вони працюють, залишався актуальним.

Мета статті – висвітлити основні види автентичних відеоматеріалів і особливості організації роботи з ними під час навчання іноземної мови студентів педагогічних коледжів.

Ознайомлення з найбільш поширеними авторськими класифікаціями автентичних відеоматеріалів показало існування великої кількості варіантів, серед яких найбільш цитованою є класифікація британського професора з прикладної лінгвістики Дж. Лонергана. Автор виділив чотири види відеоматеріалів, які можна використовувати в навчанні іноземної мови студентів: 1) навчальні відеоматеріали, що входять до комплекту сучасних навчально-методичних комплексів (НМК); 2) відеоматеріали, що є в наявності, тобто ряд відеоматеріалів, які легко купити або взяти напрокат (це художні, документальні, анімаційні фільми; навчальні програми тощо); 3) програми, записані з телевізійних каналів; 4) відеофільми, зняті самостійно студентами і викладачем [7].

Разом з тим педагогу-практику недостатньо знати їх види. На думку британського педагога С. Стемплескі, добираючи матеріал, викладач із самого початку має зважити на його *мовне наповнення*. Автор вважає, що іноземна мова повинна бути адекватна ситуаціям реального життя, водночас має бути мова, якою її носії користуються в повсякденному спілкуванні. Дійові особи повинні говорити природно, але досить повільно й чітко, щоб студенти могли зрозуміти. Мова не має бути вирваною з контексту, вона повинна бути представлена в значущій ситуації, щоб допомогти студентам зрозуміти основний зміст. Ще одним важливим чинником, як зазначає автор, при виборі відеоматеріалу є *зміст*. Доти, поки він є привабливим для студентів і подається цікаво, їм подобатиметься працювати із ним [8]. Ми погоджуємося з думкою в цілому, але необхідно також зважити на те, що відеоматеріали є ефективним засобом не лише навчання, а й *виховання*. Сьогодні виховання багатогранної особистості з почуттям толерантності, відкритості іншим культурам, для якої загальноприйнятні духовні пріоритети набували б глибокого життєвого сенсу, є одним з пріоритетних завдань нашого суспільства. Тому, вибираючи відеосюжет, слід велику увагу приділяти його виховному потенціалу. Російський науковець І.Л. Пічугова радить під час вибору фільму пам'ятати про *якість відеоматеріалу* (чіткість зображення і звуку) [5]. І не можна не погодитися з думкою більшості вчених, які рекомендують вибирати фільми відомих режисерів із знаменитими виконавцями.

Чи достатньо знати класифікацію відеоматеріалів та загальні аспекти їх добору, щоб зробити правильний вибір? Наш досвід викладання свідчить про те, що треба обов'язково враховувати особливості аудиторії, з якою працює викладач. Під час експериментальної роботи зі студентами педагогічного коледжу, де робота з відеоматеріалами є невід'ємною частиною викладання ряду дисциплін: “Іноземна мова як загальноосвітня дисципліна”, “Іноземна мова за професійним спрямуванням”, “Практичний курс іноземної мови”, “Література і культура країни, мова якої вивчається”, було проведено анкетування студентів (див. табл.), яке разом із спо-

стереженням за роботою студентів на заняттях з використанням відео дають підстави стверджувати, що для повноцінної творчої співпраці викладача і студентів думка останніх не має бути залишена без уваги.

Таблиця

Результати анкетування студентів

№	Запитання	Інтерпретація відповідей респондентів
1	З якими відеосюжетами Вам подобається працювати більше? Чому?	художні фільми (48%), телепередачі (27%), документальні фільми (18%), мультимедійні фільми (7%)
2	Фільми яких жанрів Вам подобаються?	комедії (25%), мелодрами (34%), історичні (26%), бойовики (15%)
3	Який фільм справив на Вас найбільш глибоке враження? Чим саме?	відповіді різні: 77% студентів були вражені вчинками героїв, 23% – візуальними ефектами
4	Чи важлива для Вас новизна відеозапису?	так (78%), ні (22%)
5	Що для Вас важливіше – сюжет чи зірковий склад виконавців?	сюжет (51%), зірковий склад виконавців (24%), і те і інше (25%)
6	З якими із запропонованих відеоматеріалів Ви б хотіли працювати на занятті?	всі наведені нижче відеосюжети увійшли до числа тих, з якими студенти хотіли б працювати

Виходячи з результатів дослідження, проведеного в педагогічному коледжі зі студентами шкільного відділення груп А і Б, ми пропонуємо вибіркового переліку тем із зазначених дисциплін, відеоматеріали, які будуть доповнювати теоретичний матеріал, і ключові питання для обговорення. Матеріали розташовані відповідно до їх рейтингу серед студентів (спочатку – найулюбленіші).

Тема 1. “Зовнішність. Риси характеру”:

1. “*В акторській студії. Гість Х'ю Лорі*” (“*Inside the Actors Studio. Guest Hugh Laurie*” (2006) – уривок телепередачі). Чи може людина бути доброю і злою одночасно? Відсутність яких якостей доброта не може компенсувати? (В цій передачі обговорюються і інші теми теми: “Сім'я”, “Спорт”, “Освіта”, “Медицина”.)

2. “*Білий полон*” (“*Eight Below*” (2006) – фрагменти художнього фільму). Чи вмієш ти дружити? Чи є межа, яку ти не переступиш, навіть заради друга?

3. “*Аліса в Країні чудес. Джоні Депп про Божевільного Капелюшника*” (“*Alice in Wonderland. Tim Burton's Mad Hatter*” (2010) – уривок телепередачі). Чи варто (викладачу) відкрито виражати свої емоції?

4. “*Чарлі і шоколадна фабрика*” (фрагменти художнього фільму (2005)). Чи слід зважати на інших при досягненні своїх цілей?

Тема 2. “Освіта. Коледж”:

1. “*Вчитель року*” (“*School of Life*” (2005) – фрагменти художнього фільму). Що допомогло молодому викладачу стати для учнів найкращим учителем?

2. “*Суспільство мертвих поетів*” (“Dead Poets Society” (1989) – фрагменти художнього фільму). Якою має бути людина, яка надихає інших на зміни в їхньому житті? Чи готові Ви стати такою людиною для своїх майбутніх учнів?

3. “*Посмішка Мони Лізи*” (“Mona Lisa Smile” (2003) – фрагменти художнього фільму). У чому таємниця невдачі першого заняття й успіху другого молодого викладача історії мистецтв К. Уотсон? (Кожний з уривків фільмів 1–3 показує, наскільки ефективним є творчий підхід до проведення занять.)

4. “*Олівер Твіст*” (“Oliver Twist” (2005) – фрагмент художнього фільму). Чи є покарання дієвим засобом виховання? (Фільм досить важкий для сприймання через невиразну вимову більшості акторів.)

Слід також зазначити, що існують різні способи використання відеоматеріалів під час навчання. Вибір залежить від мети, яку ставить викладач, від складу і підготовки студентів, особливостей змісту матеріалу тощо. Більшість науковців і методистів погоджується з тим, що робота з відеофільмом повинна включати три етапи: підготовчий, демонстраційний, післядemonстраційний.

На думку Є.О. Маслика, який, як ми вважаємо, дуже детально описав роботу з відеофільмом, завдання *підготовчого етапу* мають на меті зняти мовні труднощі та полегшити сприйняття змісту відеофільму. Це завдання на введення та закріплення нової лексики, аналіз автентичних розмовних формул, повторення раніше вивченого лексичного та граматичного матеріалу, аналіз лінгвокраїнознавчих реалій, вибіркоче аудіювання окремих фрагментів відеофільму тощо. Під час *демонстрації* відеофільму студенти виконують різноманітні завдання на встановлення характеру співвідношення звукового та зорового ряду (з’єднують персонажів з їх висловлюваннями, відзначають реалії, які демонструються і відповідні мовленнєві висловлювання, знаходять помилки в перекладі тощо). Завдання *післядemonстраційного* етапу передбачають перевірку розуміння змісту й використаних у фільмі мовних та мовленнєвих засобів. Особливе місце посідають завдання на розвиток навичок і вмінь усного мовлення (інсценізація діалогів; висловлення свого ставлення до подій, поведінки героїв тощо; рольові ігри; переказ змісту в усній і письмовій формі) [3].

Конкретизувавши ці рекомендації відповідно до умов навчання в коледжі, ми наводимо приклади завдань для роботи з одним із фрагментів художнього фільму “*Вчитель року*” (“School of Life” (2005)).

Підготовчий етап

Мета етапу – експлікація кращих рис характеру, доцільності педагогічних дій. Ми пропонуємо такі запитання для обговорення: Do you have any favourite teachers? Describe them. What helps a teacher to make his lessons successful?

Демонстрація відеофільму

Наш досвід показує, що студенти уважніше переглядають фільм, краще засвоюють матеріал, якщо він подається завершеними смисловими

частинами з наступним їх обговоренням. Роботу з фрагментом цього фільму можна організувати таким чином:

1) (17 хв 57 с – 18 хв 25 с) Seth Stevenson is going to read Mr. D's letter. Guess what this letter is about.

2) (18 хв 25 с – 19 хв 37 с) What are the advantages and disadvantages of assigned seating? What changes should students expect?

3) (19 хв 37 с – 22 хв 15 с) Why do students think that Matt Warner's lessons are boring? Imagine yourself in Matt Warner's shoes. What would you do if you heard such a remark?

4) (22 хв 15 с – 26 хв 06 с) Did students like Mr. D's lessons? Why?

Післядемонстраційний етап

Мета етапу – аналіз стилів педагогічного спілкування двох викладачів школи. Для обговорення студентам пропонуються запитання і твердження.

1. What do you think about Mr. D's (Matt Warner's) next lessons?

2. Ви погоджуєтесь з наведеними твердженнями? Доведіть свою точку зору.

– Mr. D is very different from Matt and the other teachers, because he seems carefully attuned to the needs of middle school students.

– Mr. D has assigned seating; he often arranges his classroom in different formations, and likes when one student sits in the middle of a circle of students and fire questions.

– Matt runs his class in the traditional manner, and doesn't care of what is going on in Mr. D's class.

– Life's greatest lessons are taught outside the classroom.

Висновки. Добираючи автентичний відеоматеріал, важливо знати не лише класифікацію відеоматеріалів та загальні аспекти їх відбору, найголовнішими з яких є мовне наповнення відеоматеріалу, зміст (який має бути цікавим, відповідати ситуації й мати виховну цінність) і якість матеріалу; треба також враховувати особливості аудиторії. Для студентів педагогічного коледжу краще добирати такий матеріал, який би становив цінність для їх подальшої професійної діяльності.

Література

1. Бичкова Н.І. Основи використання відеофонограми та фонограми для навчання іноземних мов / Н.І. Бичкова. – К. : Віпол, 1999. – Ч. 1. – 107 с.

2. Ляховицкий М.В. Технические средства в обучении иностранным языкам / М.В. Ляховицкий, И.М. Кошман. – М., 1981.

3. Настольная книга преподавателя иностранного языка / под ред. Е.А. Маслыко. – Минск, 1996. – 298 с.

4. Писаренко В.И. Методика использования видеоматериалов в обучении второму иностранному языку (На материале французского языка в неязыковом вузе) : дис... канд. пед. наук : 13.00.02 / В.И. Писаренко. – Таганрог, 2002. – 181 с.

5. Пичугова И.Л. К вопросу об использовании видеоматериалов при обучении иностранному языку профессионального общения [Электронный ресурс] / И.Л. Пичугова. – Режим доступа: www.lib.tsu.ru/mminfo/000349304/07/image/07-094.pdf.

6. Яхнюк Т.О. Комплекс вправ для навчання іншомовної активної лексики з соціокультурним компонентом / Т.О. Яхнюк // Вісник Київського державного лінгвістичного університету. Серія: Педагогіка та психологія. – К., 2000. – № 2. – С. 47–53.
7. Lonergan J. Video in Language Teaching. – Cambridge: Cambridge University Press, 1984.
8. Stempleski S. Short takes: Using Authentic Video in the English Class. – 1987.

КІСЕНКО О.О.

ПЛАНЕТАРНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Проблема формування особистості майбутнього викладача ВНЗ є невід'ємною складовою будь-якого педагогічного процесу. Найбільше це стосується професійної підготовки майбутніх педагогів ВНЗ в умовах вищої школи. Необхідність переорієнтації вищої освіти з формування фахівця на його розвиток та саморозвиток ставить перед системою вищої освіти завдання розробки більш ефективних методик викладання та виховання майбутніх викладачів ВНЗ. Специфіка професії педагога вищої школи як транслятора знань, умінь, досвіду детермінує цінність їх самореалізації та узгоджується з формуванням нової філософської концепції, що має на меті формування гуманістичної особистості з високою ціннісною свідомістю, тому найважливішим завданням реформування освіти в Україні є підготовка творчої, досвідченої особистості та формування її фізичного й морального здоров'я. Вирішення цієї проблеми передбачає психолого-педагогічне переосмислення змісту й методів навчально-виховного процесу.

У розробку проблеми формування особистості майбутнього викладача вищої школи зробили вагомий внесок багато дослідників, науковців та педагогів-практиків, серед них: Л. Білоусова, С. Анісімов, Є. Подольська, С. Романова, Т. Кошманова, С. Соловей, Н. Чібісова та багато інших. Ми бачимо, що в сучасній педагогіці вищої школи помітний перехід від авторитарної педагогіки до гуманістичного розвитку особистості майбутнього викладача ВНЗ, від накопичення знань до вміння оперувати цими знаннями, від поточної організації навчання до індивідуальної, від, так би мовити, "одноразової" освіти до безперервної. Надання системі вищої освіти планетарної спрямованості і здійснення завдань національно-патріотичного виховання неможливе без організації навчального процесу державною мовою, без знання пріоритетних здобутків українських учених, без поширення духовної спадщини українського народу. Саме тому пріоритетна роль на сучасному етапі розвитку суспільства належить вирішенню надзвичайно актуальної, важливої і водночас досить складної проблеми вдосконалення системи формування особистості майбутнього викладача вищої школи.

Метою статті є висвітлення планетарного підходу до формування особистості майбутнього викладача вищої школи.